

Zorg voor transitiekoeien succesfactor in groot koppel

Er zijn dagen dat André Platerink en Ada Roozen niet of nauwelijks in de ‘grote stal’ komen. De melkveehouders richten hun aandacht vooral op de koeien in de transitiestal. ‘Als het daar loopt, komt de rest vanzelf’, is hun ervaring.

TEKST WICHERT KOOPMAN

Van een gezinsbedrijf met 130 koeien in 2013 naar een bedrijf met meerdere medewerkers en 450 koeien in 2021. De fosfaatwet maakte de bedrijfsontwikkeling voor André en Marije Platerink uit het Gelders Laren een weg vol obstakels. Maar leidinggeven aan een team van medewerkers en een groot koppel koeien managen voelde voor de veehouders vanaf de eerste dag goed. ‘Ik vind het leuk om te ondernemen en met een team een mooi resultaat neer te zetten’, verklaart Platerink. ‘Een groeispromg maken was een bewuste keuze’, vertelt

de veehouder, die het bedrijf in 2009 samen met zijn vrouw overnam van zijn ouders. ‘Marije doet de administratie van het bedrijf, maar heeft ook een baan buitenshuis. Dit zou betekenen dat ik vaak alleen aan het werk zou zijn, maar dat past niet bij me. Bovendien willen we met het gezin naast de boerderij ruimte hebben voor een sociaal leven. Dat valt niet mee als je grotendeels in je eentje de zorg hebt over 130 koeien’, legt hij uit.

Samenwerking bracht stroomversnelling

‘Om een deel van het werk te kunnen uitbesteden en zelf flexibel te zijn, moesten we meer koeien gaan melken’, vertelt Platerink. ‘Beperkt groeien en één medewerker in dienst nemen was voor ons geen optie. Want als die medewerker vrij is, sta je er alsnog helemaal alleen voor en heb je het eigenlijk alleen nog maar drukker met meer koeien’, verklaart hij de beslissing om een plan uit te werken voor een bedrijf met minimaal 400 koeien. Het lukte om alle benodigde partijen achter het plan te scharen en in 2014 werd gestart met de bouw van een nieuwe stal.

In het voorjaar van 2015 werden koeien aangekocht in onder andere Denemarken en Duitsland, om in de loop van dat jaar volop te kunnen gaan melken. ‘De peildatum voor de fosfaatwet pakte heel slecht voor ons uit’, vertelt de veehouder. Juridische procedures boden in de

BEDRIJFSPROFIEL

eigenaren	André (foto rechts) en Marije Platerink en Ada Roozen (foto links)
medewerkers	twee parttime-medewerkers (vast), pool van melkers uit Polen
aantal melk- en kalfkoeien	450
aantal stuks jongvee	200
gemiddelde productie	11.000 kg melk met 4,42% vet en 3,57% eiwit (bij 3 maal daags melken)
tussenkalftijd	380 dagen
landgebruik	67 ha mais, 39 ha gras, 3,5 ha luzerne, 7 ha tarwe en 0,5 ha sorghum
rantsoen	tmr met mais, gras, gedorst hooi, perspulp, bierbostel, erwtenvezel, choco-energie, tarwe, soja/raap, palmpitschilfers, maatmeel en water (tot 34% droge stof)

worden driemaal daags gemolken in een 2x26 stands swingover-melkstal – zijn volledig uitbesteed aan een Pools bedrijf. Dat vult de planning zelf in. ‘Tijdens het melken zijn altijd twee mensen aanwezig, waarvan er één permanent in de melkput staat en de ander zorgt voor de aanvoer van koeien en het schoonmaken van de boxen’, vertelt Platerink. Zelf melkt hij twee keer per dag de verse en zorgkoeien bij de ochtendmelking als eerste, bij de middagmelking als laatste.

Alle koeien zijn uitgerust met transponders die onder andere activiteit en vreetijd registeren. Een deel daarvan meet ook herkauwactiviteit. In de melkstal wordt per koe, naast het aantal liters melk, ook de geleidbaarheid bepaald. Met deze data houden de veehouders goed zicht op de koeien, zonder dat ze ze dagelijks allemaal onder ogen krijgen.

Mais telen, gras kopen

Tegelijk met de groei van de veestapel verdubbelde het grondareaal onder het bedrijf. Met een productie van bijna 5 miljoen kg melk op 117 hectare is de bedrijfsvoering echter wel veel intensiever geworden. ‘We zijn gestopt met derogatie om zelf zo veel mogelijk mais te kunnen telen’, legt Platerink uit. Zijn verklaring is simpel. ‘Met gras halen we op deze zandgrond met moeite een opbrengst van 9 ton droge stof per hectare. Met mais is dat gemakkelijk 18 ton.’

Daarbij komt dat volgens de veehouder mais aankopen in zijn regio in het algemeen lastiger is dan gras aankopen. ‘Veel derogatiebedrijven houden gras over. In de voorgaande droge jaren moesten we wel moeite doen om aan voer te komen, maar in een groeizaam jaar als dit krijgen we het volop aangeboden’, vertelt hij. Het argument dat de voederwaarde van aangekochte mais meer zekerheid biedt dan de voederwaarde van

knellende situatie geen uitweg. Investeren in fosfaat-rechten en geleidelijk groeien leek de enige oplossing. Deze strategie kwam begin vorig jaar in een stroomversnelling toen de ondernemer in contact kwam met Ada Roozen. ‘Met mijn voormalige echtgenoot en een compagnon had ik een melkveebedrijf in Laag-Keppel’, vertelt ze. ‘Deze samenwerking is helaas ontbonden en het bedrijf moest worden verkocht. Maar gelukkig kon ik met André en Marije een doorstart maken’, legt Roozen uit. Ze bracht haar koeien, fosfaat-rechten en een aantal machines mee naar het bedrijf in Laren en boert er nu in een vof met André en Marije Platerink. Dankzij deze samenwerking kon een groei naar 450 koeien versneld worden gerealiseerd.

Sensoren houden koeien in het oog

In de dagelijkse bedrijfsvoering richt Roozen zich voornamelijk op de opfok van de 200 stuks jongvee, de zorg voor kalfkoeien en de technische administratie. De financiële administratie ligt op het bordje van Marije, die waar nodig ook ‘achter’ bijspringt. André is verantwoordelijk voor het voeren en verzorgen van de melkkoeien. Hierbij hebben de ondernemers hulp van twee vaste parttime-medewerkers. Het landwerk wordt in samenwerking met een loonwerker uitgevoerd.

De werkzaamheden rondom het melken – de koeien

Links: In het veld vindt onder meer een proef met irrigatie van mais plaats

Rechts: Op het bedrijf zijn zogenaamde RIC-bakken geplaatst om voeropname te kunnen meten

aangekocht gras, deelt de veehouder niet. 'Als de kwaliteit van het gras op stam of in de kuil niet goed genoeg is, kopen we het niet', is zijn nuchtere redenering. Het tmr-rantsoen met mais en gras als basis wordt aangevuld met diverse bijproducten, losse grondstoffen en een maatmeel. Met water wordt het mengsel op 34 procent droge stof gebracht. 'Hiermee voorkomen we dat de koeien gaan selecteren', legt Platerink uit. Alle koeien krijgen een volledig tmr, waarbij er enkel een beperkt onderscheid wordt gemaakt tussen hoog- en laagproductieve dieren.

Goed opstarten, weinig problemen

Naast afdelingen met 150 hoogproductieve en 150 laagproductieve koeien is er in de 'grote stal' ruimte gemaakt voor een groep vaarzen. Binnenkort zal aan deze drie groepen nog een vierde worden toegevoegd: de koeien waarvan de individuele voeropname wordt gemeten, omdat ze meedraaien in proeven van Gelre IJsselstreek (GIJS). Deze voerleverancier maakt van de faciliteiten van het Larense bedrijf en de arbeid en het vakmanschap van de veehouders gebruik voor de uitvoering van praktijkgericht onderzoek (zie kader).

Naast de grote stal is op het Larense melkveebedrijf een tweede stal gebouwd, met daarin de melkstal, een afdeling met een twintigtal ligboxen en een strostal voor de 'close-up'- en kalfkoeien. Koeien kunnen vanuit de melkstal automatisch worden gesepareerd naar de verschillende groepen. 'Hier beginnen we iedere ochtend onze werkdag en deze brengen we voor een groot deel

ook hier door. Er zijn genoeg dagen dat we niet of nauwelijks in de grote stal komen', verklaart Roozen. 'En dat is een goed teken', vindt ze. 'Als de koeien hier goed opstarten, hebben we er later in de lactatie nauwelijks omkijken naar.'

Ruimte en rust voor kalfkoeien

Opstarten van verse koeien begint bij Platerink en Roozen al een week of drie voor afkalven, als de dieren vanuit de drogekoeienafdeling in de oude ligboxenstal verhuizen naar de strostal. Voor het voerhek ligt hier het droogstandsrantsoen, maar de koeien hebben er alle ruimte om te liggen en vreten. En ze kunnen er in alle rust afkalven. Na afkalven blijven de koeien nog een dag of drie in een afdeling op stro, vanwaaruit ze twee keer per dag door de melkstal gaan. 'Deze groep voeren we het rantsoen van de laagproductieve koeien, zodat ze rustig opstarten', vertelt Platerink.

Als de koeien vlot en fit genoeg zijn, schuiven ze door naar een afdeling met ligboxen, waar ze nog eens een dag of zes verblijven. Ook deze koeien worden tweemaal daags gemolken. Het rantsoen in deze afdeling bestaat voor de helft uit het mengsel voor de laagproductieve koeien en voor de andere helft uit dat voor de hoogproductieve koeien.

Bijsturen op ketonenonderzoek

Platerink en Roozen werken met een vaste weekplanning en duidelijke protocollen. 'Daar voelen we ons goed bij en we kunnen ook niet anders. Als je met relatief

Melkvee Innovatie Centrum Klaver 4

Het bedrijf van André en Marije Platerink en Ada Roozen is naast een commercieel melkveebedrijf ook een onderzoeksbedrijf voor voer- en adviesorganisatie Gelre IJsselstreek (GIJS). Op het Melkvee Innovatie Centrum Klaver 4 Laren, zoals de partners hun initiatief noemen, zijn diverse investeringen gedaan om nieuwe ideeën direct in de praktijk te kunnen beproeven.

Zo zijn op het bedrijf speciale voerbakken geïnstalleerd, waarmee de voeropname van individuele koeien kan worden geregistreerd. Ook ligt in de terugloopgang van de melkstal een weegvloer. Daarnaast liggen er bij het bedrijf diverse proefvelden, waarop onder meer de teelt van sorghum, een mengsel van mais en klimbonen, en de irrigatie van gras- en maisland worden onderzocht.

Op vrijdag 17 september (14.00-17.00 uur) en zaterdag 18 september (10.00-13.00 uur) organiseert het Melkvee Innovatie Centrum Klaver 4 open dagen. Bezoekers krijgen een rondleiding in groepsverband. Vanwege coronamaatregelen is vooraf aanmelden noodzakelijk.

Aanmelden kan via de website van GIJS: www.metgijs.nl/micopendag/

weinig arbeid 450 koeien wilt melken, kun je geen probleemkoeien gebruiken. Met gestructureerd en preventief werken kunnen we trammelant voor een heel groot deel voorkomen', is Roozens ervaring.

Een voorbeeld van de vaste werkwijze is een wekelijks bezoek van de dierenarts op maandagochtend. Hij scant de koeien tussen twee en drie weken na afkalven op het opschonen van de baarmoeder en verzorgt de volledige vruchtbaarheidsbegeleiding.

Ook wordt met de dierenarts van alle koeien die tussen de 7 en 14 dagen hebben gekalfd, een bloedmonster genomen dat met behulp van een teststripje wordt onderzocht op ketonen. 'Als een koe op dat moment subklinische slepende melkziekte heeft, kunnen we daar niet zoveel meer aan doen. Maar door het meten van ketonen krijgen we wel goed inzicht in het verloop van de droogstand en de kwaliteit van het droogstandsrantsoen', legt Platerink uit. 'Met deze informatie kunnen we bijsturen als dat nodig is.'

App voorspelt risicokoeien

Het bewuste transitie management van Platerink en Roozen trok de aandacht van farmaceutisch bedrijf Elanco. De veehouders draaien nu mee in een praktijkpilot waarin een tool wordt getest die voor individuele koeien het risico op ketose voorspelt. Dit gebeurt op drie tot vier weken voor afkalven. Het rekenprogramma achter de app heeft – met behulp van kunstmatige intelligentie op basis van gegevens van zo'n 50.000 koeien – geleerd om te voorspellen hoe groot het risico is dat een koe in de volgende lactatie (subklinische) ketose ontwikkelt. Dit gebeurt aan de hand van patronen in het productieverloop in de vorige lactatie en andere beschikbare data. 'Voor de koeien met een verhoogd risico krijgen we een attentie', vertelt Roozen. 'Deze koeien loop ik allemaal na en als ik met mijn boerenverstand denk dat de conclusie van het rekenprogramma klopt, dan behandel ik zo'n koe preventief met een bolus', legt Platerink uit. Deze bolus geeft geleidelijk een stof (een zogenaamde ionofoor) af die invloed heeft op de microbepopulatie in de pens, waardoor deze meer propionzuur aanmaakt uit het rantsoen. Daardoor hoeft de koe minder lichaamsreserves aan te spreken.

Wat de extra aandacht voor ketose de veehouders oplevert, vinden ze moeilijk in harde getallen uit te drukken.

Maar een tussenkalftijd van 380 dagen is, zeker in relatie tot de hoogte van de melkproductie, een indicatie dat het met de energiehuishouding van de hoogproductieve koeien op het bedrijf wel goed zit.

Een eyeopener was de analyse die een stagiaire van Elanco onlangs maakte van de grote hoeveelheid data die de laatste jaren op het bedrijf zijn verzameld en vastgelegd. Hieruit kwam onder meer naar voren dat de vierdekalfskoeien en oudere koeien met een verhoogde hoeveelheid ketonen in het bloed anderhalf keer zo vaak werden afgevoerd als koeien met normale bloedwaarden, onder andere vanwege problemen met de uiergezondheid en vruchtbaarheid. Voor de tweedekalfskoeien was het risico op afvoer zelfs vier keer zo groot. Ook kwam uit de analyse een seizoenspatroon naar voren. 'In het voorjaar hadden we altijd duidelijk meer koeien met ketose', vertelt Platerink. 'We denken dat dit te maken heeft met een verminderde vruchtbaarheid in de zomermaanden als gevolg van hittestress. Dit inzicht trok ons over de streep om dit jaar te investeren in extra ventilatoren.' |

▲
Links: De koeien worden drie maal daags gemolken in een 2x26-stands swingover-melkstal

Rechts: Naast groepen hoog- en laagproductieve koeien is er een vaarzengroep

Fotoserie op de website

Fotograaf Harrie van Leeuwen maakte op het bedrijf van Platerink en Roozen een uitgebreide fotoserie. Deze is online te bekijken op de Veeiteelt.nl website.

▶ Foto's op veeiteelt.nl